

Tetmajer-emlékülés Miskolcon

Az Anyagvizsgálók Nemzetközi Szervezete alapításának centenáriuma méltó alkalomnak bizonyult arra, hogy Zúrich ('95. szept. 21.) és Bécs ('95. szept. 29.) után dec. 19-én itthon is megemlékezzünk a szervezet alapító elnökéről: **Ludwig von Tetmajer – Tetmajer Lajos** – professzor műszaki tudományos munkásságáról.

Terplán Zénó akadémikus, az MTA Miskolci Akadémiai Bizottság elnöke közvetlen hangvételű megnyitó előadásából képet kaphattunk a lengyel nemességet szerzett **Tetmajer-dinasztia** magyarországi ágáról, a felvidéki Krompán 1850-ben született **Tetmajer Lajos** életútjáról. Akit, a kassai reáliskolai kitűnő érettségije után, édesapja, a helyi vasmű igazgatója, a zürichi Eidgenössisches Polytechnikumba íratott, és ahol 1872-ben mérnöki oklevelet szerzett. A tehetséges **Tetmajer** ezen intézménynek előbb tanársegédje, majd végül a statika és anyagvizsgálat professzora lett 1901-ig. Közben, 1879-től húsz éven át igazgatója volt az EMPA – Eidgenössische Materialprüfungs- und Versuchsanstalt világ-rangúvá lett intézetnek is. **Tetmajer** a Svéd Tudományos Akadémia 1897-ben tagjává választotta. Szakmai tudása és nyelvismerete nagyon is alkalmassá tette őt a nemzetközi szervezet létrehozására, világkongresszusok szervezésére. **Tetmajer** 1901-től korai haláláig – 1905. január 31. – a bécsi Technische Hochschule professzora és 1904. október 22-től rektora is volt. Hamvait a bécsi köztemetőben helyezték örök nyugalomra (fotónk). Bécsben utcanév őrzi emlékét, mellszobra pedig a Metallkundelabor előtt áll. Terplán akadémikus előadását **Tetmajer Lajos** sokat hangoztott – és az EMPA szállóigéjévé vált – **alapelv**ével zárta:

MEGBÍZHATÓSÁG – PONTOSÁG – SZABVÁNYÉRZÉKENYSÉG!

Tetmajer Lajos professzor bécsi éveinek munkásságát az általa alapított intézmény, a Technische Versuchs- und Forschungsanstalt mai igazgatója, **Varga Tamás** professzor méltatta. Mint mondta, még ma is működik az eredetileg 800 tonna teherbírású nyomógép, amellyel 8 m hosszú rudak is vizsgálhatók kihajlásra. A **Tetmajer** által elkezdett, illetve kezdeményezett kutatási programokat, például a különféle minőségű cementből készült szerkezetek vizsgálatát,

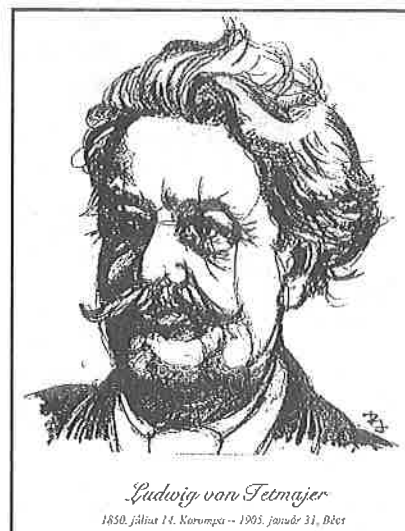
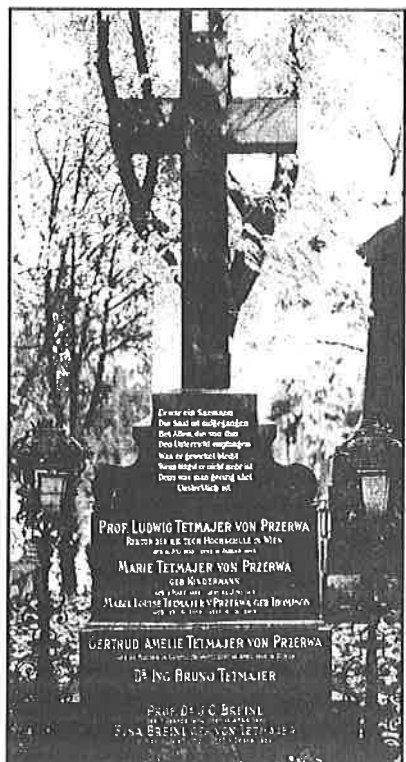
munkatársai fejezték be, illetve művelik tovább.

Tetmajer Lajos szerepét a hazai anyagvizsgálatok fejlődésében **Tóth László** – az emlékülés-sorozat spiritus rectora – foglalta össze előadásában, amelyet lapunkban is közreadunk.

Artinger István, a BME Mechanikai Technológiai Tanszék mai vezetője pedig a tanszék szerepéről adott átfogó képet, különös tekintettel a **Tetmajer**-kortárs, kassai születésű, tanszékalapító **Rejtő Sándor** professzortól **Misángyi Vilmoson** át **Gillemot László** akadémikus haláláig terjedő és nevükkel fémjelzett időszakra. Bemutatta a **Tetmajer** által szervezett világkongresszusokon való részvételüket, valamint a tanszék vezetőinek és munkatársainak a kezdetektől napjainkig terjedő időszakban publikált legfontosabb közleményeik jegyzékét, amely jól szemléltette hozzájárulásukat az anyagvizsgálat fejlődéséhez és tükrözte nemzetközi együttműködésüket is.

A honi anyagvizsgálat-történet mozaik-képét **Kovács Károly**, a Metalcontrol igazgatója egészítette ki **Az anyagvizsgálat hőskora Diósgyőrben** című előadásával, amelyben felvillantotta a **Mária Terézia** által alapított vasgyár fejlődését napjainkig segítő

Fotó: Varga Tamás

A portrét rajzolta: Péter József

anyagvizsgáló módszerek bevezetését és gyakorlatát.

Befejezésül a miskolci emlékülés alkalmi kiadványának előszavából vett idézettel zárom tudósításomat: „**Ludwig Tetmajer** sokféleképpen foglalkozott, több nemzet is magáénak vallhatná, de ha európai perspektívából nézzük, közép-európainak tarthatjuk. **Önéletrajza** alapján is, **tevékenysége** alapján is megérdemli, hogy ennek a régió-nak példaképe legyen, hiszen minden nacionalizmus felett áll...”

Sírkövére pedig – értelmezésem szerint – a következő szép gondolatot vészték:

Magvető volt,
Vetése szába szökkent
Mindenütt, hol
Tanítása megfogant.
Amit alkotott, marad,
Túléli elmúlását,
Mert szellemünk vetése
Halhatatlan.

Lehofer Kornél